

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕГІОНІ»

Студентки 5 курсу, 7 групи,
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Богданової
Каміли
Андріївни

(підпис студента)

Науковий керівник
д.е.н.,
доцент

Новікова
Наталія
Леонідівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

(підпис гаранта)

Київ 2022

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри

«11» грудня 2021 р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу (проект)

студентові

Богдановій Камілі Андріївні

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕГІОНІ»**

Затверджена наказом ректора від «08» грудня 2021 р. № 4067

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 24.01.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи: аналіз процесів державного регулювання малого підприємництва на прикладі Київської області

Об'єкт дослідження: процес державного регулювання малого підприємництва.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи державного регулювання малого підприємництва у Київській області.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕГІОНІ

1.1 Сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Київській області.

1.2. Особливості державної підтримки малого підприємництва в Київській області.

РОЗДІЛ 2. ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕГІОНІ.

2.1. Моніторинг та оцінювання реалізації програм розвитку малого підприємництва в Київській області.

2.2. Розроблення заходів удосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

4. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 10.12.2021	10.12.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 20.12.2021	20.12.2021
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 10.01.2022	10.01.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.01.2022	20.01.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі	До 21.01.2022	21.01.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускні кваліфікаційну роботу	До 22.01.2022	22.01.2022
7	Зовнішнє рецензування ВКР	До 22.01.2022	22.01.2022
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	21-23.01.2022	21-23.01.2022
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 25.01.2022	До 25.01.2022
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

5. Дата видачі завдання «11» грудня 2021 р.
6. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)
Новікова Н.Л.

(прізвище, ініціали, підпис)

7. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.
(прізвище, ініціали, підпис)

8. Завдання прийняв до виконання студентка Богданова К.А.
(прізвище, ініціали, підпис)

9. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Випускна кваліфікаційна робота Богданової Каміли Андріївни на тему: «Державне регулювання малого підприємництва в регіоні» відповідає темі та носить актуальний характер. Автором опрацьовано значний масив вітчизняних та зарубіжних інформаційних джерел, що дало змогу розкрити сутність заявленої теми.

У першому розділі автором розкриваються сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Київській області та особливості його державної підтримки.

У другому розділі здійснюється оцінка реалізації програм розвитку малого підприємництва в Київській області та надано пропозиції щодо удосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області.

Зміст та структура роботи розкривають тему, робота виконана відповідно до вимог та рекомендована до захисту з позитивною оцінкою, а її автор Богданова Каміла Андріївна заслуговує на присвоєння ступеня бакалавр зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна
(ПІБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу:

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Богданової Каміли Андріївни може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми: Головня Юлія Ігорівна
(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна
(підпис, прізвище, ініціали)

«25» січня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП

3

РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕГІОНІ

5

1.1. Сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Київській області

1.2. Особливості державної підтримки малого підприємництва в Київській області

10

РОЗДІЛ 2. ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕГІОНІ

2.1. Моніторинг та оцінювання реалізації програм розвитку малого підприємництва в Київській області

19

2.2. Розроблення заходів удосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області

22

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

28

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

30

SCIENTIA DIFFICILIS SED FRUCTUOSA

Актуальність теми. Сьогодні мале підприємництво є основою будь-якого типу національної економіки, будь-якої розвиненої господарської системи. Воно створює нові робочі місця, сприяє впровадженню інновацій, розвитку галузей, зменшенню кризових впливів та позитивній динаміці зростання економічних показників. Такі підприємства гнучкіші, вони легше пристосовуються у своїй ринковій поведінці до нових тенденцій і здатні дуже швидко реагувати зміну ситуації у державі.

Внаслідок пандемії COVID-19 мале підприємництво стало однією з найбільш постраждалих категорій суб'єктів господарювання України, даним сектором бізнесу не було отримано належної державної підтримки. Наслідками цього стало банкрутство значної частини організацій. Тому, сьогодні держава, реформуючи інституційні рамки, повинна створити необхідні умови для сектора підприємництва, де представники цієї сфери зможуть досягти найвищої ефективності. Саме держава, маючи всі необхідні інструменти, здатна створити сприятливі ефективні умови для подальшого розвитку малого підприємництва.

Мета дослідження – аналіз процесів державного регулювання малого підприємництва на прикладі Київської області.

Завдання дослідження визначені поставленою метою:

- розглянути сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Київській області;
- визначити особливості державної підтримки малого підприємництва в Київській області;
- обґрунтувати моніторинг та оцінювання реалізації програм розвитку малого підприємництва в Київській області;
- розробити заходи удосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області.

Об'єкт дослідження – процес державного регулювання малого підприємництва.

Предмет дослідження теоретико-методичні та прикладні основи державного регулювання малого підприємництва у Київській області.

Методи дослідження – загальні методи пізнання, такі як аналіз, метод формалізації, описово-порівняльний, вивчення наукової літератури з теми дослідження. Під час аналізу сучасних тенденцій розвитку малого підприємництва в Київській області було використано методи групування, порівняння та графічного представлення результатів дослідження. Для формування висновків та узагальнень було використано методи аналізу та синтезу, структурно-функціональний та метод наукової абстракції; діалектичний метод пізнання й логічного підходу.

Практична цінність. Результатом вирішення комплексу зазначених в роботі завдань стала розробка низки пропозицій і рекомендацій практичного характеру, стосовно удосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області, що можуть бути використані Київською міською державною адміністрацією при удосконаленні подальших програм розвитку малого підприємництва в регіоні.

Структура роботи визначена метою та завданнями дослідження. Диплом складається із вступу, двох розділів, які поділені на підрозділи, висновків та списку використаних джерел. Список використаних джерел складається з 34 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ОЦІНКА РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕГІОНІ

1.1 Сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Київській області

Під час визначення економічної сутності поняття «мале підприємництво» сучасні дослідники та науковці найчастіше ототожнюють його із власним підприємництвом, або із його об'єктом – малим підприємством чи самостійно функціонуючою фірмою, як самостійна (за рахунок власних коштів) систематична інноваційна діяльність громадян-підприємців та малих підприємств на власний ризик з метою отримання підприємницького доходу [5, с. 23].

Можна стверджувати, що це передбачена чинним законодавством, систематична, ініціативна, самостійна діяльність фізичних осіб-підприємців, а також юридичних осіб будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, зареєстрованих у порядку та відповідно до критеріїв віднесення до суб'єктів малого бізнесу, встановлених відповідно до чинного законодавства, яке здійснюють від свого імені, на власний ризик та під свою відповідальність з метою отримання доходу. Ця діяльність пов'язана з ризиком використання наявних ресурсів, спрямована на отримання прибутку, охоплює всі сфери діяльності та орієнтована на задоволення соціальних потреб населення [32, с. 15].

З 01.01.2018 в Україні застосовується нова класифікація підприємств з поділом на мікро-, малі, середні та великі, визначена ст. 2 Закону «Про бухгалтерський облік» [10].

Згідно даної класифікації до суб'єктів малого підприємництва віднесено малі підприємства, що не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв [10]:

- 1) балансова вартість активів – до 4 млн євро;
- 2) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 млн євро;
- 3) середня кількість працівників – до 50 осіб

Проведемо аналіз сучасних тенденцій розвитку малого підприємництва в Київській області.

Київська область – це один з найбільш інвестиційно-привабливих регіонів України. Це один з найбільших регіонів України, який займає площу 28,1 тис. кв. км (без м. Києва), що становить 4,7% площі країни. За своїми розмірами території Київщини займає 8 місце серед інших регіонів України.

Для Київської області характерне вигідне географічне розташування. В першу чергу тому, що вона є столичним регіоном. Київська область, являється одним із тих регіонів України, що має позитивну динаміку зростання населення. На протязі останніх 5 років чисельність населення збільшилась на 53,6 тис. осіб і станом на 01 січня 2021 року становила майже 1,8 млн. осіб, з яких 798 тис. осіб, або 45%, є робочою силою працездатного віку. Для даного регіону характерний високоефективний ринок праці, постійний приріст робочої сили за рахунок міграційного руху [7].

У структурі підприємств Київської області станом на 01.01.2021 частка малих підприємств від загальної кількості становила 94,7% (по Україні – 95,5%), середніх – 5,1% (по Україні – 4,4%), великих – 0,2 % (по Україні – 0,1 %) [6].

За даними Головного управління Державної фіскальної служби у Київській області, станом на 01.01.2021 на обліку у Київській області зареєстровано 180,4 тис. суб'єктів підприємницької діяльності, що на 10,8 тис. одиниць або на 6,4% більше у порівнянні з показником на відповідну дату 2018 року (169,6 тис. один.). Кількість фізичних осіб-підприємців у 2020 році, порівняно з 2017 роком, збільшилась на 4,9% та склала 102,3 тис. осіб.

У табл. 1.1. проаналізуємо кількість малих підприємств у Київській області порівняно з середніми та великими за період 2016-2020 рр.

Таблиця 1.1

Кількість підприємств у Київській області за 2016-2020 рр.

Підприємства	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
великі	34	32	30	37	42
середні	936	904	979	1040	1028
малі	16860	18403	19045	20000	19250

Джерело: узагальнено автором [6]

Як видно з табл.1.1. кількість малих підприємств у Київській області значно перевищує середні та великі. Причому відмічається їх щорічне зростання в період 2016-2019 рр, в той час, як серед середніх та великих підприємств відбувається як зменшення їх кількості так і збільшення.

Динаміку зміни кількості малих підприємств за 2016-2020 рр. відобразимо на рис. 2.1.

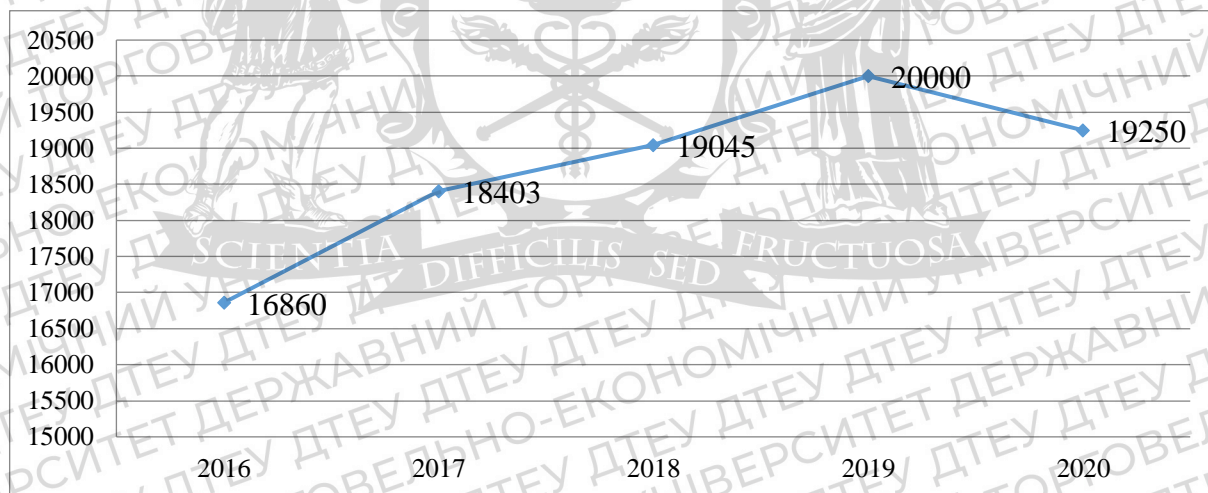

Рис. 2.1. Динаміка чисельності малих підприємств Київської області за 2016-2020 рр.

Джерело: узагальнено автором [6]

Як видно з рис. 2.1. чисельність малих підприємств Київської області активно зростала за 2016-2019 рр., проте у 2020 відбулося зменшення кількості підприємств. Причиною цього є те, що навесні 2020 року із-за введення жорстких карантинних обмежень на початку пандемії було паралізовано

функціонування, а згодом привело до закриття багато середніх, малих та мікропідприємств.

На рис. 2.2. відобразимо показники підприємств Київської обл. за кількістю зайнятих працівників.

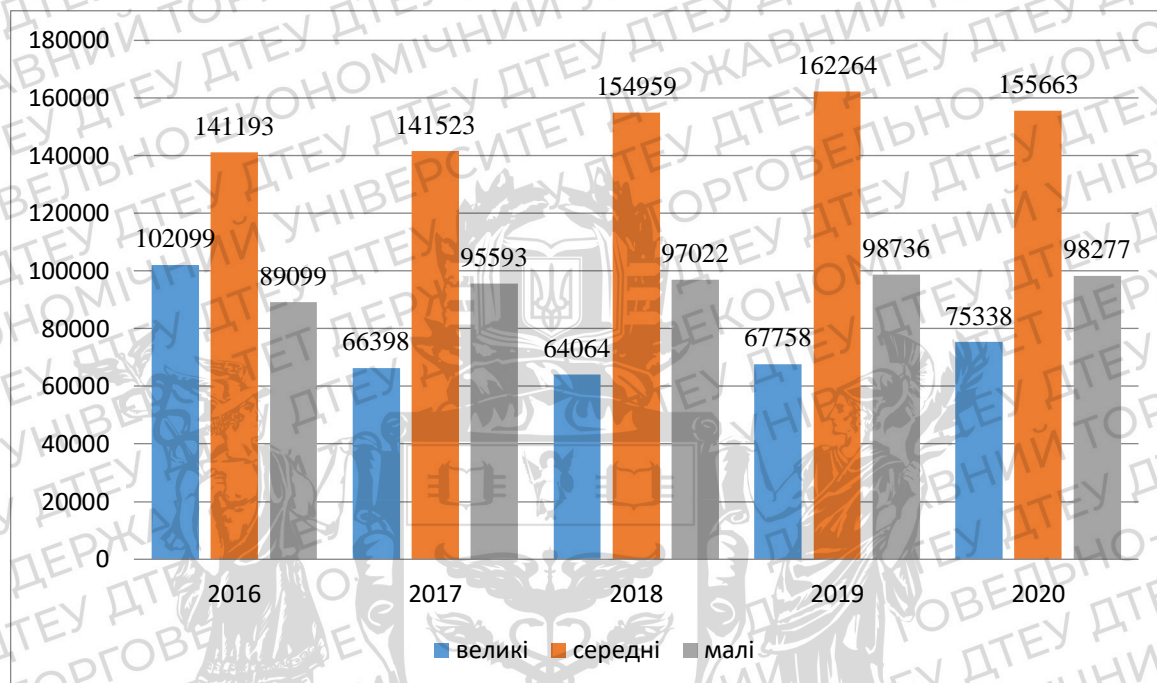

Рис. 2.2. Показники підприємств Київської обл. за кількістю зайнятих працівників, осіб

Джерело: узагальнено автором [6]

Як видно з рис. 2.2. у порівнянні з великими та середніми підприємствами, малі підприємства, не дивлячись на значну їх кількість мають меншу залученість за кількістю зайнятих працівників. Проте варто відмітити щорічне зростання даного показника в період з 2016 по 2019 рр. Лише у 2020 році даний показник трохи зменшився, що пов'язано з карантинними обмеженнями внаслідок пандемії COVID-19 та її впливом на ринок праці.

Протягом 2018-2020 років суб'єкти малого підприємництва демонструють позитивну динаміку по надходженням до бюджетів усіх рівнів. За даними Головного управління Державної податкової служби у Київській області, за 2020 рік платниками податків Київської області сплачено до

бюджетів усіх рівнів 22,6 млрд грн податків і зборів, що на 34,5% більше порівняно з 2017 роком.

На рис. 2.3. проаналізуємо обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) малими підприємствами Київської області за розглянутий період.

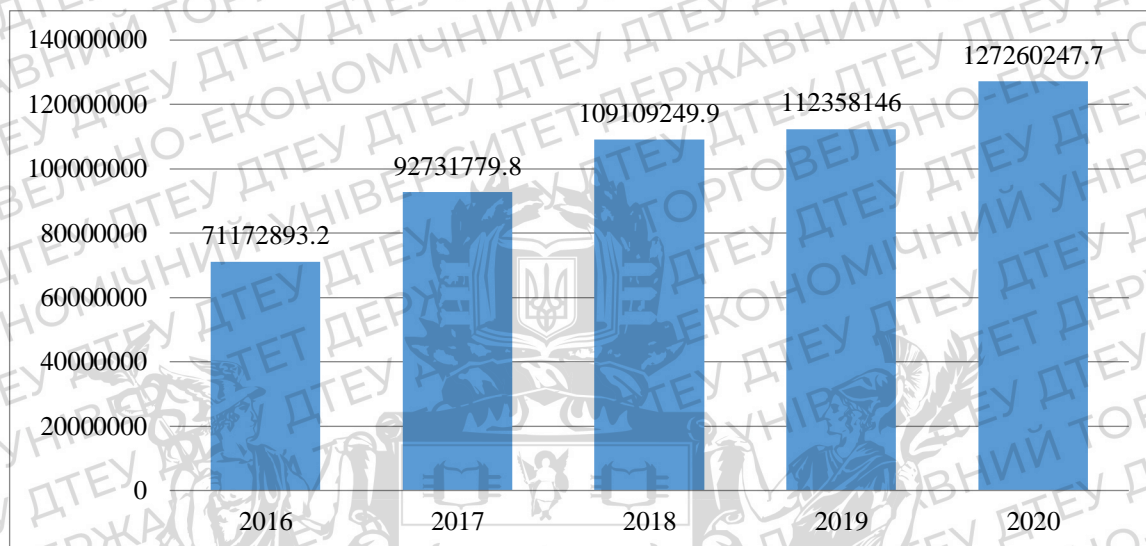

Рис. 2.3. Обсяг реалізованої продукції, (товарів, послуг) малими підприємствами Київської обл. тис. грн. 2016-2020

Джерело: узагальнено автором [6]

З рис. 2.3. бачимо, що за розглянутий показник малих підприємств щорічно збільшувався. За видами економічної діяльності найбільший внесок у загальний обсяг їх реалізації у 2020 році забезпечили:

- 1) підприємства промисловості – 63,3% (у 2017 році – 65,0%);
- 2) оптової та роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів - 46,7% (у 2017 році – 47,3%).

На рис. 2.4. малі підприємства Київської області за напрямками та сферами діяльності.

Як видно з рис. 2.4. головними сферами та напрямками діяльності малого підприємництва Київської області є оптова і роздрібна торгівля (28%), промисловість (15%), сільське господарство, мисливство та лісове господарство (13%), будівництво (11%), операції з нерухомим майном (10%), професійна, наукова та технічна діяльність (7%).

Рис. 2.4 Малі підприємства Київської області за напрямками та сферами діяльності, %

Джерело: узагальнено автором [6]

Саме у сфері торгівлі та послуг зосереджується 28,0% усіх малих підприємств області, що робить її найбільш привабливою для малого бізнесу, вже багато років. Виробнича сфера значно відстає від цього сектору. Причиною цього є необхідність значного фінансового ресурсу й кваліфікованих трудових ресурсів, що потребують відповідний високий рівень заробітної плати у виробничій сфері. Тобто, наявний значний дисбаланс у розподілі суб'єктів малого підприємництва за видами економічної діяльності.

1.2. Особливості державної підтримки малого підприємництва в Київській області

За останні 5 років у Київській області реалізовувалася Стратегія розвитку МСП до 2020 р, яка була прийнята у травні 2017 р. Кабінетом

Міністрів України, а також План заходів з реалізації Стратегії розвитку МСП на період до 2020 р. [33. с. 266]. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства (МРЕТС) відповідало за реалізацію Стратегії, а для сприяння координації реалізації політики було створено Офіс розвитку малого та середнього підприємництва (ОРМСП) та Координаційну раду. Для забезпечення належної реалізації Стратегії розвитку МСП, МРЕТС звернулося за підтримкою до ОЕСР для розширення власного організаційного потенціалу та потенціалу моніторингу [20].

Узгоджуючись з цілями даної стратегії та з Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 року, діяла Стратегія розвитку малого та середнього підприємництва у Київській області на період до 2020 року [31] та Стратегія розвитку Київської області на період до 2020 року.

Розглянемо завдання та заходи, які були проведені за період реалізації даної програми на території Київської області.

Для вирішення завдання щодо сприяння доступу малих підприємств до фінансових ресурсів Департаментом економіки та цифровізації облдержадміністрації велося постійне оновлення актуальної інформації про грантові програми для малого бізнесу. Також, діяла інформаційна кампанія, яка надавала відомості щодо можливостей отримання бізнес-консультацій із питань організації та імплементації сучасних бізнес-процесів [2].

Органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, також розмішували інформацію щодо існуючих платформ для малих підприємств, які надають актуальну інформацію про проведення безкоштовних онлайн-курсів, конкурсів та проектів, з метою подальшого отримання мікрокредитів та фінансування для бізнес-проектів.

У рамках стратегії проводилися тренінги, семінари, навчання та зустрічі для малого бізнесу за тематикою підготовки грантових та кредитних заявок.

Було розроблено та запроваджено заходи з мікрокредитування малих підприємств до яких долучилися провідні банки України.

Важливим завданням стратегії було покращення кадрового забезпечення малого підприємництва. В рамках виконання цього завдання активно розвивалося партнерство між бізнесом та закладами освіти. Для цього проводилися спільні заходи, де молодь ознайомлювалася із кращими практиками ведення бізнесу, а підприємці мали можливість проводити відбір потенційних кадрів для своїх підприємств.

В результаті проведення в Київській області таких заходів у 2020 р. близько 2,8 тис. випускників мали змогу пройти виробничу практику на малих підприємств Київської області.

У рамках Стратегії активно поширювалася інформація, щодо успішних практик молодіжного підприємництва. Дане поширення мало на меті активне формування у молоді «економічного» мислення, що надалі спонукатиме їх до відкриття та ведення власної справи. Яскравим прикладом є комплексний профорієнтаційний проєкт «My Profi Project», різні профорієнтаційні фестивалі, тижні професій, Дні відкритих дверей. Також, було відкрито 3 молодіжні простори.

Для реалізації завдання щодо кадрового забезпечення малого підприємництва залучалися великі українські та міжнародні компанії. Ними проводилися заходи, що мали на меті розвиток молодіжного підприємництва.

Наприклад у 2019-2020 рр. за підтримки громадської організації «Центр громадської експертизи» був реалізований проєкт «Село. Кроки до розвитку». Метою проєкта було стимулювання підприємницької активності в сільських громадах. За підсумками конкурсу переможець отримав грант на суму 50 тис грн для реалізації свого проєкту [2].

Для безробітних громадян проводилася профорієнтаційна робота. Клієнтам обласної служби зайнятості протягом 2020 року надано 91,7 тис. послуг з професійної орієнтації, у тому числі особам з інвалідністю – 4,5 тис. послуг, безробітній молоді у віці до 35 років – 25,1 тис. послуг, внутрішньо переміщеним особам – 959 послуг, демобілізованим учасникам АТО/ООС –

1,9 тис. послуг, особам, що навчаються у навчальних закладах різних типів – 5,2 тис. послуг [7].

З метою підвищення конкурентоспроможності осіб на ринку праці протягом 2020 року професійне навчання проходили 3,1 тис. безробітних громадян, що на 31,3% менше ніж в 2019 році. Рівень охоплення безробітних громадян професійним навчанням становив 6,2% (у 2019 році – 12,0 відсотка) [7].

Важливою ціллю Стратегії було підвищення конкурентоспроможності малих підприємств Київської області, що включало створення умов для впровадження інновацій у діяльність МСП. Важливу роль у досягненні цієї мети відігравали освітні та наукові установи, які забезпечували інформаційну підтримку ярмарків інноваційних пропозицій для бізнесу.

Також, в рамках стратегії відбувалося сприяння виходу малих підприємств на міжнародні ринки. Для цього проводилися регулярні зустрічі підприємців із представниками органів влади, що мають відношення до здійснення підприємствами зовнішньоекономічної діяльності. На зустрічах виявлялися поточні проблеми й розроблялися можливі шляхи їх розв'язання.

Налагоджувалася ефективна співпраця із регіонами інших країн [17]. У рамках досягнення цієї мети було підписано Меморандум про співробітництво між Київською обласною державною адміністрацією та Американською торговельною палатою в Україні та Європейською Бізнес Асоціацією.

Було організовано проведення експертних консультацій для малих підприємців, які бажали подати проект регіонального розвитку на оголошений Мінрегіоном конкурсний відбір. Реалізація поданих проектів відбувалася за кошти державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу. За результатами конкурсного відбору серед проектів регіонального розвитку, які стали переможцями, 4 проекти Київської області, 2 з яких подані Агенцією регіонального розвитку Київської області.

Також, в даний період Департамент економіки та цифровізації облдержадміністрації у співпраці з Агенцією регіонального розвитку

Київської області розробили інвестиційний портал Київської області. Даний ресурс надає можливість проведення комплексної оцінки інвестиційних можливостей регіону, наявної інвестиційної інфраструктури та її конкурентних переваг.

Відбувалося налагодження ефективного діалогу між малими підприємствами із владою, суспільством та бізнесом. Це дало можливість налагодити тісну співпрацю з Торгово-Промисловою Палатою України, Київською обласною Торгово-Промисловою Палатою, Спілкою підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств України, Київським обласним центром зайнятості з метою розширення кола поінформованості бізнес-спільноти Київщини, у тому числі й про реалізацію Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%».

З початку дії Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» представниками бізнесу Київської області станом на 01.01.2021 підписано 336 кредитних договорів на загальну суму 997 млрд грн, що є 3 показником по Україні [8].

Також, в рамках Стратегії проводилося покращення регуляторного середовища. Протягом 2020 року здійснено 128 відстежень результативності регуляторних актів, переглянуто 19 регуляторних актів, з них за результатами перегляду 9 актів визнано такими, що потребують скасування. Загалом за підсумками 2020 року було прийнято 62 регуляторні акти [7].

Забезпечувалося подальше переведення процесу надання адміністративних послуг до електронного формату. Станом на 01.01.2021 у Київській області працювало 50 центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП), з яких: 24 – при райдержадміністраціях, 7 – при міськвиконкомах міст обласного значення, 3 – при міськвиконкомах міст районного значення, 4 – при виконкомах селищних рад; 2 – при виконкомах сільських рад та 10 – в територіальних громадах [24].

Велася розбудова ефективної інфраструктури підтримки малого підприємництва. Станом на 01.01.2021 кількість об'єктів інфраструктури

розвитку підприємництва становила 397 одиниць (на 18 од. більше порівняно з їх кількістю на 01.01.2020), у тому числі 8 бізнес-центрів, 3 бізнес-інкубатори, 1 технопарк, 8 індустріальних парків, 13 лізингових центрів, 65 небанківських фінансово-кредитних установ, 8 фондів підтримки підприємництва, 66 інформаційно-консультативних установ, 80 громадських об'єднань підприємців [6].

Дані Спілки українських підприємців України свідчать, що у березні 2020 року внаслідок пандемії COVID-19 близько 6% власників малих підприємств, втратили свій бізнес [1, с. 72]. Найбільшого впливу пандемії відчували малі підприємства, що функціонують у сфері харчування, сфері надання послуг та сфері торгівлі. Меншого впливу було зазнано підприємствами із сфер нерухомості, консалтингових, юридичних послуг тощо. Це стало великою проблемою для економіки держави [25].

Тому надалі державою були розроблені спеціальні заходи підтримки малого підприємництва. Для регламентування даних заходів було розроблено та внесено зміни до відповідних нормативно-правових актів. Ними стали: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» [14], Закон України від 17 березня 2020 року № 533-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» [12], Закон України від 30 березня 2020 року № 540-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням COVID-19» [11], Закон України від 13 травня 2020 року № 591-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України для додаткової підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» [13] та ін.

Спершу розглянемо основні заходи підтримки суб'єктів малого підприємництва, які були запроваджені державою на всій території країни, включаючи Київську область.

Малі підприємства були звільнені від сплати певних податків, внесків на єдине соціальне страхування. Було збільшено розмір річного доходу (ліміту) для ФОП. Так, для ФОПів першої групи максимальний розмір річного доходу збільшено з 300 тис. грн до 1 млн грн, для другої групи – з 1,5 млн грн до 5 млн грн, для третьої групи – з 5 млн грн до 7 млн грн. Тут варто визначити, що дана необхідність існувала вже давно. Оскільки змінені норми, які діяли на протязі п'яти років не враховували девальвації національної валюти та зростання розміру податків та мінімальної заробітної плати [9, с. 183].

Також, державою було запроваджено мораторій на здійснення заходів державного нагляду (контролю) та проведення податкових перевірок до 30 червня 2020 року. Було заборонено податкові перевірки.

Тимчасово скасовані штрафні санкції за певні правопорушення, що охопили [9, с. 184]:

- несвоєчасну сплату (несвоєчасне перерахування) єдиного внеску;
- неповну сплату або несвоєчасну сплату суми єдиного внеску одночасно з видачою сум виплат, на які нараховується єдиний внесок (авансових платежів);
- несвоєчасне подання звітності до податкових органів.

Платникам єдиного внеску не нараховувалася пеня, а нарахована пеня за ці періоди підлягала списанню. Штрафні санкції за порушення податкового законодавства, не застосовувалися. Виняток становили деякі порушення щодо відчуження майна, договорів страхування, підакцизних товарів, порушення нарахування, декларування та сплати податку на додану вартість, акцизного податку, рентної плати.

Запроваджено механізм фінансованої підтримки суб'єктів підприємництва. У Київській області вже функціонувала Державна програма «Доступні кредити 5-7-9». У зв'язку з пандемією програму було адаптовано

для фінансової підтримки суб'єктів підприємництва для надання антикризових кредитів зі ставками 0 та 3% річних. Кредити надавалися за умови виконання певних критеріїв, для інвестиційних цілей та з метою рефінансування заборгованості суб'єкта підприємництва або фінансування його оборотного капіталу [21].

Були запроваджені різні види допомоги суб'єктам малого підприємництва. Наприклад, допомога по частковому безробіттю, допомога на дітей [21].

Окрім, загальних заходів державної підтримки малого підприємництва для Київської області було введено додаткові дії.

За інформацією КМДА, у рамках проєкту, на фінансово-кредитну підтримку малого та середнього бізнесу у міському бюджеті у 2020 році було виділено 7 млн. грн. Головним розпорядником коштів став Департамент промисловості та розвитку підприємництва [22].

Київська міська влада відновила співпрацю з Фондом розвитку підприємництва. За даними прес-служба Київської міськдержадміністрації (КМДА), метою цієї співпраці є те, що столичні підприємці матимуть змогу отримувати фінансування на реалізацію своїх інвестиційних проєктів на доступних умовах на рівні 13% річних.

Кошти, що були виділені на підтримку малого бізнесу передбачали компенсацію у розмірі 50% від номінальної процентної ставки, встановленої кредитним договором для київських підприємців.

Завдяки компенсації з міського бюджету процентна ставка становила 6,5% для кінцевого позичальника. Співпраця з Фондом розвитку підприємництва дозволила мінімізувати ризики, що пов'язані з нестабільністю банківської системи.

Фонд забезпечувався відбір та подальший моніторинг банків-партнерів, які спеціалізуються на обслуговуванні малих підприємств та мають надійний фінансовий стан. Такими банками стали: ПАТ «ПроКредит Банк», ПАТ «Укргазбанк», ПАТ «Ощадбанк», ПАТ «Кредобанк [4].

Це забезпечило прозорість розроблено механізму та унеможливило корупційні ризики. Сама процедура отримання фінансово-кредитної підтримки була проста і вимагала у підприємців мінімум часу.

Фінансово-кредитна підтримка суб'єктів малого бізнесу Київської області здійснювалася згідно чітко визначених критеріїв кредитного проєкту [23]. Розглянемо їх докладніше.

1. Реєстрація та розміщення виробничих потужностей. Позичальник повинен бути зареєстрований у Києві, а виробничі потужності повністю або частково знаходяться на території міста столиці чи Київської області.

2. Вид діяльності згідно з КВЕД 2010.

3. Цільове призначення кредитів у рамках напрямів основної діяльності позичальника відповідно до КВЕД 2010 року.

4. Власний внесок позичальника. Позичальник зобов'язаний профінансувати щонайменше 20% вартості об'єкта кредитування.

Також, в цей період на території області вступив у дію План заходів з реалізації у 2021-2023 роках Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки.

Отже, наразі державне регулювання малого підприємництва в Київській області слід розглядати як комплекс певних методів державної допомоги для діяльності суб'єктів підприємництва з метою формування відповідних умов їх розвитку та функціонування. У зв'язку з погіршення умов для ведення малого підприємництва, було введено активні заходи на протязі 2020 року, які дозволили підтримати даний сектор.

РОЗДІЛ 2. ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕГІОНІ.

2.1. Моніторинг та оцінювання реалізації програм розвитку малого підприємництва в Київській області

З метою формування завдань для подальшого удосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області було проведено моніторинг та оцінювання реалізації програм розвитку малого підприємництва в Київській області.

Було визначено сильні сторони малих підприємств Київської області, а саме:

1. Географічна близькість міста Києва як драйвера економічного розвитку регіону, який створює нові бізнес-можливості та є найбільшим ринком споживання робіт та послуг
2. Розміщення великої кількості іноземних представництв – потенційних інвесторів та покупців продукції
3. Потужна виробнича база, розвинута інфраструктура, зокрема інженерні та транспортні мережі
4. Високий рівень освіти підприємців, які оволоділи навичками сучасного кризового менеджменту
5. Високий рівень підприємницької ініціативи
6. Мобільність – здатність адаптуватись до змін економічного середовища
7. Інноваційність

Проте, за всіх позитивних оцінок, малі підприємства в Київській області «виживають» насамперед за рахунок високої інтенсивності праці на них, у тому числі, більшого робочого дня, меншої заробітної плати, економії на

техніці безпеки та умов праці, низької організованості та самосвідомості найманих працівників.

Причинами, що створюють перешкоди для реалізації програм розвитку малого підприємництва у Київській області є:

1. Загальний стан економіки України. За останні роки відбулося погіршення стану української економіки, однією з основних причин стала всесвітня пандемія COVID-19.

2. Складні умови на ринку нерухомості. Орендна плата в Київській області за часту дуже висока, правила оренди заплутані [34].

3. Складність реєстрації. Реєстрація залишається дорогою, складною та тривалою процедурою.

4. Недосконалість податкової системи. Через високі відрахування до фонду заробітної плати, на соцстрахування багато малих підприємств ведуть подвійну бухгалтерію і платять фіктивну зарплатню. Більшість підприємств тією чи іншою мірою приховують свої доходи, щоб сплачувати менший податок.

5. Проблеми з доступом до кредитів, нестача заставного майна, високі розміри відсоткових ставок комерційних банків [18].

6. Тіньова економіка.

7. Високий рівень корупції, нестабільність умов ведення бізнесу, бюрократія.

8. Нерозвиненість інфраструктури підтримки та розвитку малого підприємництва.

9. Нерівномірний розвиток малого бізнесу серед адміністративних одиниць регіону

10. Низька інвестиційна активність, відсутність стимулів інвестицій. Нестабільність економіки утримує підприємців від інвестування.

11. Дефіцит достовірної ділової інформації. Відсутність та суперечливість достовірних відомостей про попит, пропозицію та ціни на конкретні товари та послуги не дозволяє керівникам малих підприємств

приймати управлінські рішення, ґрунтуючись на об'єктивній інформації про стан ринкової кон'юнктури та поточні потреби споживачів.

12. Сектор малого підприємництва через об'єктивні причини, такі як: брак оборотних коштів, важкодоступність фінансових, кредитних, страхових ресурсів, обмеженість виробничих, торгових, орендних потужностей, монополія, складність доступу до державного замовлення, не може скласти серйозної конкуренції підприємствам середнього та великого бізнесу.

13. Слабка конкурентоспроможність національних товарів за умов наростання імпорту.

14. Малі підприємства, внаслідок відсутності фінансових та іміджевих можливостей залучення фахівців високого рівня, відчувають дефіцит у висококласних професіоналах у галузі юриспруденції, фінансів та менеджменту. Недостатня кількість фахівців позначається на довгостроковому плануванні та виробленні стратегії розвитку малого підприємства. В даний час малий бізнес не в змозі організувати систему проведення регулярного менеджменту, коли великі компанії перебувають у безперервному управлінні. Крім того, стримуючим фактором та загрозою сприятливого розвитку малих підприємств є відсутність системи підвищення професійної кваліфікації для працівників та самих власників бізнесу.

15. Недостатній рівень бізнес-процесів у секторі МСП, зокрема в частині впровадження інноваційних заходів

Для подолання даних проблем необхідно розробити заходи удосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області.

2.2. Розроблення заходів удосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області

Комплексне рішення, спрямоване на вдосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області в умовах кризи

спричиненої наслідками пандемії дозволить підвищити якість роботи державних структур у розв'язання цієї проблеми. Для цього необхідно приймати ефективні рішення, здійснювати превентивні заходи, створювати сприятливі умови для бізнес-середовища.

Ефективні рішення являють собою комплексні, засновані на взаємозалежних між собою проблемах заходи. Інструментами реалізації є нормативні, організаційні, адміністративні, економічні та правозастосовні процедури. Шляхом формування цілей, що відповідають сучасним викликам економіки, владою прокладається маршрут, що дозволяє побудувати найбільш розвинену та сильну економіку.

Превентивні заходи є ефективними для нейтралізації виникнення потенційних криз, а оперативна інформація, що лежить в основі прийнятих рішень, дозволить підвищити загальну якість державного управління. Превентивні заходи мають бути забезпечені оперативними фондами, ліміт яких за умов розростання кризи має бути збільшено кратно (як показує досвід розвинених країн від 3 до 10 разів).

Створення сприятливих умов для бізнес-середовища (відсутність корупції, прозорість, прийнятний рівень загального податкового (у тому числі непрямого) навантаження на бізнес, природна взаємодія бізнесу різного розміру, а також на рівні регіону (низький рівень регіональних податкових ставок, позитивний досвід взаємодій представників малого бізнесу) з регіональною владою, розвинена система державних замовлень) виступає першим кроком у реалізації середньострокових та довгострокових заходів.

Середньострокові заходи дозволяють компаніям розвиватися, ставати більш конкурентоздатними, забезпечуючи малому бізнесу додатковий дохід, що в кінцевому підсумку призводить до більш ефективної діяльності в економічних умовах, що швидко змінюються (у тому числі під час кризи). Серед них особливе значення мають стимулювання міжрегіональної та міжнародної кооперації, стимулювання впровадження інновацій та нововведень. У разі погіршення економічного клімату, застосовуються заходи

щодо субсидування витрат за експорт (товарів, послуг), а як і збільшення пільгового періоду фінансування інноваційних проєктів (збільшення відсоткові ставки нівелюється чи мінімально).

Довгострокові заходи підтримки бізнесу орієнтовані на визначення місця малого підприємництва у майбутній економіці регіону, амбітні цілі встановлюються на 10-20 років (у яких простежується взаємозв'язок із заходами, що реалізуються в оперативному і середньостроковому періоді). В рамках Київської області такими цілями потенційно є пріоритетний розвиток малого бізнесу як основного драйвера зростання економіки, розвиток інноваційного підприємництва.

Сьогодні із загальної кількості підприємств малого бізнесу в Київській області лише 3-5% впроваджують інновації, у зарубіжних країнах Німеччина, Японія, США значення вже досягли 70-85% [19].

Тому, першочерговим завданням для вдосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області повинно стати введення інновацій. Причому, крім інноваційного розвитку бізнесу (впровадження нових технологій, навчання співробітників тощо) в Київській області повинно бути передбачено сучасні програми на підтримку створення нововведень та технологічних новацій.

І хоча в Стратегії розвитку малого та середнього підприємництва у Київській області на період до 2020 р. було вказано на різноманітність форм інноваційного підприємництва, які реалізуються на цей час в Київській області, але в Стратегії інноваційного розвитку до 2030 р. вказується на те, що кількість та фінансові показники інноваційних проєктів, наукових і технологічних парків та їх проєктів є низькими [27].

На регіональному рівні для підтримки малого бізнесу (у тому числі в несприятливих економічних умовах) у сфері високих технологій можна застосувати зарубіжний досвід, який формує систему підтримки шляхом утворення спеціальних фондів «розвитку інноваційної діяльності», «розвитку науково-технічного потенціалу».

Враховуючи особливості ведення бізнесу в Україні виділимо заходи рекомендовані для реалізації у малому підприємстві. Це можуть бути:

- розробка та впровадження бюджетних програм фінансування наскрізного інноваційного процесу – від наукової розробки до виготовлення дослідних зразків на технологічних напрямках, визнаних пріоритетними;

- здійснення державних закупівель інноваційної продукції з визначенням максимального розміру підприємства, в якого здійснюються закупівлі, а в разі закупівлі у великих підприємств – з обов'язковим залученням підприємств малого бізнесу на субконтрактних засадах (досвід Великої Британії) [28, с. 4];

- надання державних грантів для малих і середніх підприємств на освоєння інноваційної продукції (товарів чи послуг) на пріоритетних технологічних напрямках, залучення до фінансування таких грантів коштів міжнародних програм (зокрема європейських Horizon-2020 і COSME);

- формування низки довгострокових кредитних програм із фінансування інноваційних проектів малого бізнесу, які здійснюватимуться державними банками, із залученням для їх фінансування коштів міжнародних фондів і міжнародної технічної допомоги, при цьому важливою є координація з технологічними пріоритетами програми відродження промисловості ЄС;

- створення спеціалізованого банку венчурного кредитування за участі державного капіталу з розгалуженою регіональною мережею, з орієнтацією на кредитування малого бізнесу, формування політики такого банку з наданням пріоритетності кредитуванню інноваційних проектів (досвід Великої Британії, Німеччини, Франції, Нідерландів) [2].

Зауважимо, що в умовах кризи найбільш уразливим сектором у діяльності малого бізнесу є інноваційні проекти (вони насамперед підпадають під скорочення), у зв'язку з чим необхідно спрямувати додаткові адміністративні зусилля на заохочення запровадження інновацій шляхом введення мораторію на платежі та податки.

В рамках формування цілей програми державної підтримки малого бізнесу з урахуванням інтересів сторін, спрямованої насамперед на попередження потенційних ризиків, необхідно провести вдосконалення оцінки діяльності державних органів у рамках розвитку малого підприємництва в Київській області.

Наступним напрямком удосконалення є подальше поліпшення умов міжрегіональної взаємодії бізнесу. На основі аналізу попередньої стратегії, було виявлено відсутність цілей щодо виходу компаній малого бізнесу в інші регіони. Позитивні сторони розвитку міжрегіональної взаємодії останнього часу виявляються в наступному: в умовах економічної кризи представники малого бізнесу самостійно збільшують міжрегіональну взаємодію, відсутність адміністративних перешкод дозволяє компаніям розширювати географію своєї діяльності, зберігаючи та розвиваючи комерційну діяльність.

Першим кроком у розвитку існуючої системи регіональної взаємодії, що дозволить малому бізнесу більш ефективно проводити експансії в інші регіони, має бути максимальне розширення обсягу інформації, що надається (з прикладами, з коментарями юристів) у доступній формі. Крім цього необхідно передбачити он-лайн консультування (це може бути спеціаліст або он-лайн робот), основне завдання допомогти, не заважаючи природному розвитку малого бізнесу.

Економічні стимули – це наступний більш серйозний крок, податкові пільги показали свою ефективність у країнах ЄС та США, і цілком можуть бути перенесені до українських умов для стимулювання розвитку діяльності в інших регіонах. Проблема забезпечення гарантійного внеску з участю державних замовлень в інших регіонах місцева влада може взяти за умов наявності позитивного досвіду роботи з малим підприємством.

Не менш важливим є подальше вдосконалення міжнародної взаємодії у рамках стимулювання участі малого бізнесу у зовнішньоекономічній діяльності. У складних економічних умовах вихід компанії на міжнародний

ринок дозволяє суттєво зміцнити свої позиції, тим самим покращення економічних показників діяльності вплине на рівень податкових надходжень.

Розвиток цього напрямку можна досягти за допомогою ширшого охоплення потенційної аудиторії, інформація по закордонних ринках повинна бути доступна за допомогою роботи он-лайн служб і містити інформацію про всі процедури (митне оформлення, банківське регулювання тощо). Позитивним чином позначиться ретрансляція статистичних даних по країнах з можливістю самостійної вибірки у сферах діяльності та інших питань, що цікавлять малих підприємців. Обслуговування за запитом можна розглядати як на рівні спеціаліста, так і за допомогою чат-боту, крім цього дана система повинна виявляти найбільш перспективні категорії питань, для більш детального опрацювання.

Цілеспрямовані програми, що реалізуються в рамках підтримки малого бізнесу для виходу на нові ринки, повинні орієнтуватися на результат, мета програм має бути у конкретній допомозі виходу підприємства малого бізнесу на нові міжнародні ринки. Залучення зарубіжних консалтингових компаній дозволить серйозно підійти до проблеми, відсіяти безперспективні проекти на первинній стадії, комплексно підійти до вирішення питань роботи малого бізнесу на міжнародних ринках.

Серйозною перешкодою у розвитку малого бізнесу є не скоординованість діяльності між об'єктами муніципальної та регіональної інфраструктури підтримки малого бізнесу. В умовах кризи різка зміна економічних умов супроводжується низкою негативних факторів, ступінь та вплив яких носить не рівномірний характер. Основна мета державних органів передбачати та нівелювати можливі проблеми, для цього необхідно володіти оперативною інформацією, крім цього, потрібно наповнювати фонди ліквідності, підтримувати інноваційні проекти, для зниження ступеня впливу потенційних ризиків реалізовувати оперативні програми підтримки малого бізнесу.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Розглянуто сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Київській області. Визначено, що мале підприємництво є основою запровадження інновацій в економічні процеси. Вони динамічніші, вони швидше та ефективніше реагують на зміни внутрішнього ринку як у період зростання, так і в кризові часи. Кількість малих підприємств у Київській області значно перевищує середні та великі. Причому відмічається їх щорічне зростання, в той час, як серед середніх та великих підприємств відбувається як зменшення їх кількості так і збільшення.

Головними сферами та напрямками діяльності малого підприємництва Київської області є оптова і роздрібна торгівля (28%), промисловість (15%), сільське господарство, мисливство та лісове господарство (13%), будівництво (11%), операції з нерухомим майном (10%), професійна, наукова та технічна діяльність (7 %). Виявлено значний дисбаланс у розподілі суб'єктів малого підприємництва за видами економічної діяльності.

Визначено особливості державної підтримки малого підприємництва в Київській області. За останні 5 років у Київській області активно реалізовувалася Стратегія розвитку МСП до 2020 р. Стратегією вирішувалися завдання щодо сприяння доступу малих підприємств до фінансових ресурсів; кадрового забезпечення малого підприємництва; проводилося підвищення конкурентоспроможності малих підприємств Київської області, відбувалося сприяння виходу малих підприємств на міжнародні ринки; налагоджувалася ефективна співпраця із регіонами інших країн; відбувалося налагодження ефективного діалогу між малими підприємствами із владою, суспільством та бізнесом; проводилося покращення регуляторного середовища; забезпечувалося подальше переведення процесу надання адміністративних послуг до електронного формату. Також, розглянуто основні заходи підтримки суб'єктів малого підприємництва, які були запроваджені державою на всій території країни, включаючи Київську область.

Обґрунтовано моніторинг та оцінювання реалізації програм розвитку малого підприємництва в Київській області;

Було визначено сильні сторони малих підприємств Київської області та причини, що створюють перешкоди для реалізації програм розвитку малого підприємництва.

Розроблено заходи удосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області. Першочерговим завданням для вдосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області повинно стати введення інновацій. Причому, крім інноваційного розвитку бізнесу (впровадження нових технологій, навчання співробітників тощо) в Київській області повинно бути передбачено сучасні програми на підтримку створення нововведень та технологічних новацій.

В рамках формування цілей програми державної підтримки малого бізнесу з урахуванням інтересів сторін, спрямованої насамперед на попередження потенційних ризиків, необхідно провести вдосконалення оцінки діяльності державних органів у рамках розвитку малого підприємництва в Київській області. Не менш важливим є подальше вдосконалення міжнародної взаємодії у рамках стимулювання участі малого бізнесу у зовнішньоекономічній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання діяльності суб'єктів господарювання в умовах пандемії COVID-19 : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 26 лют. 2021 р.) МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 348 с.
2. Аналітика: як підтримують малий та середній бізнес в Україні і ЄС. Національна платформа малого та середнього бізнесу. URL: <http://platformamsb.org/analityka-yak-pidtrymuyut-malyj-ta-ser/> (дата звернення: 20.01.2022)
3. Березянюк Т.В., Ваганова О.В., Руднік Р.В. Проблеми державного регулювання діяльності малих підприємств: наук.-метод. посіб. Київ: ІІДО НУХТ, 2017. 120 с.
4. В Києве запускают кредитную программу для малого и среднего бизнеса в условиях карантина. URL: <https://delo.ua/business/v-kieve-zapuskajut-kreditnuju-programmu-dlja-mal-368058/> (дата звернення: 05.01.2022).
5. Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики. Київ: Знання, 2008. 302 с.
6. Головне управління статистики у Київській області. Показники діяльності суб'єктів господарювання з розподілом за їх розмірами. URL: <http://kyivobl.ukrstat.gov.ua/content/p.php?c=1425&lang=1> (дата звернення 29.12.21).
7. Державна служба статистики URL: України <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 27.12.21).
8. «Доступні кредити 5-7-9%»: На розвиток мікро, малого та середнього підприємництва видано 24,6 тис. доступних кредитів. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/dostupni-krediti-5-7-9-na-rozvitok-mikro-malogo-ta-serednogo-pidpriyemnictva-vidano-246-tis-dostupnih-kreditiv-u-sumi-648-mlrd-grn> (дата звернення 27.12.21).

9. Дякуновський О. Є. Щодо державної підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва в умовах пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19) у Республіці Польща та Україні. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. № 3 (31). Vol. 1. С. 181–189.
10. Закон України. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1999, № 40, ст.365
11. Закон України. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)»: від 30.03.2020. № 540-IX. *Офіційний вісник України*. 2020. № 30, ст. 1059.
12. Закон України. «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) від 17.03.2020». № 533-IX. *Офіційний вісник України*. 2020. № 26, ст. 958.
13. Закон України. «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо додаткової підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) : від 13.05.2020. № 591-IX». *Офіційний вісник України*. 2020. № 44, ст. 1413.
14. Закон України. «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211». *Офіційний вісник України*. 2020. № 23, ст. 896.
15. Закон України. «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2003. № 31-32, ст.263
16. Закон України. «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: від 22.03.2012 р». *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 3. Ст.70

17. Закон України. «Про схвалення проекту Стратегії розвитку малого та середнього підприємництва у Київській області на період до 2020 року та проекту Плану заходів щодо її реалізації». URL: <http://koda.gov.ua/normdoc/pro-skhvalennya-proektu-strategii-rozv-2/>
18. Жирко С.О. Проблеми розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2007-1-2/doc/2/25.pdf> (дата звернення 29.12.21).
19. Жмеренецький О. Інновації або смерть: як бізнесу вижити на тонучому кораблі "Україна" Економічна правда. 2017. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/08/16/628080/>
20. Моніторинг реалізації Стратегії розвитку МСП України на 2017-2020 роки. URL: https://sme.gov.ua/wp-content/uploads/2020/09/Monitoring_the_Implementation_of_Ukraine-SME_Development_Strategy_uk.pdf (дата звернення: 09.01.2022)
21. Нововведення для бізнесу в період COVID19. Які нюанси треба знати? URL: <https://intelserv.net.ua/news/material/id/882> (дата звернення 03.01.22).
22. Офіційний портал Києва. Програма фінансово-кредитної підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва у місті Києві. URL: https://kyivcity.gov.ua/biznes_ta_litsenzuvannia/programa_finansovo-kreditno_pidtrimki_subyektiv_malogo_ta_serednogo_pidpriyemnitstva_u_misti_kiyevi/ (дата звернення: 05.01.2022).
23. Офіційний портал Києва. У столиці продовжують діяти пільги для малого та середнього бізнесу на період карантинних обмежень. URL: https://kyivcity.gov.ua/news/u_stolitsi_prodivzhuuyut_diyati_pilgi_dlya_malogo_ta_serednogo_biznesu_na_period_karantinnikh_obmezhen_oleksandr_kharchenko/ (дата звернення: 12.01.2022)
24. Офіційний сайт Київської обласної державної адміністрації. Створення центрів надання адміністративних послуг та організацію їх роботи обговорили в КОДА. URL: <http://koda.gov.ua/news/stvorennya-centriv-nadannya-administrativnih-poslug-ta-organizatsiyu-ix-robiti-obgovorili-v-koda> (дата звернення: 12.01.2022)

25. Офіційний сайт Співки Українських Підприємців. URL: <http://sup.org.ua/uk>
(дата звернення: 08.01.2022).

26. Педченко Н. С., Стрілець В. Ю. Інтегральна оцінка збалансованості взаємовідносин держави та суб'єктів малого бізнесу в контексті забезпечення інтересів розвитку. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. Серія «Економічні науки». 2019. № 1 (92). С. 25–34.

27. План заходів з реалізації у 2021-2023 роках Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/plan-zahodiv-z-realizacziyi-u-2021-2023-rokah-strategiyi-rozvytku-kyivskoyi-oblasti-na-2021-2027-roky.pdf> (дата звернення: 13.01.2022)

28. Поліщук Г.О. Державна підтримка розвитку малого підприємництва: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Актуальні проблеми державного управління*. 2017. № 1(51). С. 2–9.

29. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» від 10 липня 2019 р. № 526-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80> (дата звернення 15.01.2022).

30. Солованюк С. М. Розвиток малого бізнесу в Україні в сучасних умовах. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 2 (24), С. 130–134.

31. Стратегія розвитку Київської області на період до 2020 року. URL: <http://oblpto.in.ua/images/docum/nakazi/strateg2020.pdf> (дата звернення: 12.01.2022)

32. Стрілець В. Ю. Забезпечення розвитку малих підприємств: теорія, методологія, практика : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2019. 457 с.

33. Турецков Т.С. Організаційний механізм державного регулювання розвитком малого та середнього бізнесу в Україні в контексті європейської інтеграції. *Стратегічний потенціал державного та територіального*

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на тему:
«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕГІОНІ»

Студентки 5 курсу, 7 групи,
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Богданової
Каміли
Андріївни

(підпис студента)

Науковий керівник
д.е.н.,
доцент

Новікова
Наталія
Леонідівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

(підпис гаранта)

Київ 2022

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (34 найменувань). Основний зміст роботи викладено на 38 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 4 рисунки, 1 таблицю.

Метою роботи є аналіз процесів державного регулювання малого підприємництва на прикладі Київської області.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких дослідницьких завдань:

- розглянути сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Київській області;
- визначити особливості державної підтримки малого підприємництва в Київській області;
- обґрунтувати моніторинг та оцінювання реалізації програм розвитку малого підприємництва в Київській області;
- розробити заходи удосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області.

Об'єктом дослідження є процес державного регулювання малого підприємництва.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні основи державного регулювання малого підприємництва у Київській області.

Для вирішення визначених завдань, у процесі дослідження використано загальні методи пізнання, такі як аналіз, метод формалізації, описово-порівняльний, вивчення наукової літератури з теми дослідження. Під час аналізу сучасних тенденцій розвитку малого підприємництва в Київській області було використано методи групування, порівняння та графічного представлення результатів дослідження. Для формування висновків та узагальнень було використано методи аналізу та синтезу, структурно-функціональний та метод наукової абстракції; діалектичний метод пізнання й логічного підходу.

У першому розділі розкриваються сутнісні характеристики сучасних тенденцій розвитку малого підприємництва в Київській області та особливості його державної підтримки.

У другому розділі здійснюється оцінювання реалізації програм розвитку малого підприємництва в Київській області та викладено пропозиції щодо удосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області.

Одержані результати можуть бути використані Київською міською державною адміністрацією при удосконаленні подальших програм розвитку малого підприємництва в регіоні.

Анотація

У випускній кваліфікаційній роботі висвітлені сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Київській області та особливості його державної підтримки. Обґрунтовано моніторинг реалізації програм розвитку малого підприємництва в Київській області та викладено пропозиції щодо удосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області.

Ключові слова: державна підтримка, мале підприємництво, малі підприємці, програми розвитку, стратегія розвитку.

Summary

The final qualification work highlights the current trends in the development of small business in the Kiev region and the features of its state support. The monitoring of the implementation of small business development programs in Kyiv region is substantiated and proposals on improving the state regulation of small business in Kyiv region are presented.

Key words: state support, small business, small entrepreneurs, development programs, development strategy.

SCIENTIA DIFFICILIS SED FRUCTUOSA

РЕЦЕНЗИЯ

На выпускну кваліфікаційну роботу Богданової Каміли Андріївни
«**Державне регулювання малого підприємництва в регіоні**»
виконаної на здобуття ОС «Бакалавр»
за спеціальністю 074 «Публічне управління та адміністрування»
у Київському національному торговельно-економічному університеті

Представлена на рецензію випускна кваліфікаційна робота носить актуальний характер, вирізняється своєчасністю, оскільки присвячена питанням державного регулювання малого підприємництва у Київській області.

У процесі аналізу автором використовувалися загальні методи пізнання, такі як аналіз, метод формалізації, описово-порівняльний, вивчення наукової літератури з теми дослідження. Під час аналізу сучасних тенденцій розвитку малого підприємництва в Київській області було використано методи групування, порівняння та графічного представлення результатів дослідження.

Метою дослідження є аналіз процесів державного регулювання малого підприємництва на прикладі Київської області. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та переліку посилань на використані інформаційні джерела.

У першому розділі розкриваються сутнісні характеристики сучасних тенденцій розвитку малого підприємництва в Київській області та особливості його державної підтримки.

У другому розділі здійснюється оцінювання реалізації програм розвитку малого підприємництва в Київській області та викладено пропозиції щодо удосконалення державного регулювання малого підприємництва в Київській області.

Одержані результати можуть бути використані Київською міською державною адміністрацією при удосконаленні подальших програм розвитку малого підприємництва в регіоні.

Випускна кваліфікаційна робота відповідає вимогам, виконана у повному обсязі і заслуговує на позитивну оцінку, а її автор Богданова Каміла Андріївна на отримання кваліфікації бакалавра відповідно до обраної спеціальності.

Рецензент:

Кандидат наук з держ. управління,
доцент кафедри менеджменту
Навчально-наукового інституту
фінансів, банківської справи
Університету державної
фіскальної служби України

І.І. Самойлова

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Богданова Каміла Андріївна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Державне регулювання малого підприємництва в регіоні» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«24» січня 2022 року

 (підпис)

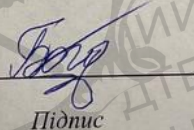
Згода

Я, Богданова Каміла Андріївна, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: «Державне регулювання малого підприємництва в регіоні» несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Київського національного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

« 24 » січня 2022 року

Підпис

(Богданова К.А.)
Прізвище, ініціали